

מאורה של תורה

גליון ג

ביאורי החסידות לש"ס - ע"פ סדר הדף היומי

דבר המכון

הננו מתכבדים להגיש לפני ציבור מקיימי תקנת לימוד הדף היומי בתוככי שאר חובשי ספסלי בית-המדרש, את הגליון השלישי של קובץ "מאורה של תורה", בו מוגשים שביבי ביאורים על הדפים הנלמדים בתקופה, מלוקטים מגניה רחבי הידים של תורת החסידות, הנותנת את ניחווח המיוחד לסוגיות הש"ס. ושוב באנו בזאת להעיר, שלא מן הנמנע אשר רבותינו הראשונים ותלמידיהם האחרונים, דשו זה מכבר בקושיות ובתמיהות המובאות בקובץ זה ואף נתנו את ביאוריהם כיד ה' הטובה. פשיטא שכל המובא כאן, הוא רק בכדי ליתן טעם לשבח, מעבר לביאור הפשוט ע"פ גליא דתורה - גם את הרובד הפנימי, המאיר את הנלמד,

יוצא לאור ע"י מכון "מאורה של תורה" שע"י איגוד תלמידי הישיבות

טלפון: 03-9604832 פקס: 03-9607370

ברכות לג - מ

נחש כרוך על עקביו, לא יפסיק . . אבל עקרב,
פוסק.

לג, א

יש לבאר בפנימיות הענינים - בעבודת התפילה. דהנה איתא בספר ערכי הכינויים (לבעמח"ס סדר הדורות) מערכת נחש, דההפרש בין הארס של הנחש והעקרב הוא, דהנחש ארסו חם, ועקרב ארסו קר, (וכמרומוז ג"כ בגמ' לקמן נח, ב) "אלמלא חמה של כסיל לא נתקיים עלום מפני צינה של כימה", ופירש"י "עקרב היינו כימה".

ובעבודת האדם הוא, דארס חם הוא שהולך אחר תאוות העולם מתוך חמימות ולהיטות, וההתלהבות מעניני העולם מפחיתה את ההתלהבות בקדושה. וארס קר הוא ענין הקרירות מעניני קדושה בכלל.

ובזה קיימא לן, ד"נחש כרוך על עקבו" היינו שאם

ב"מאור שבתורה" - זוהי תורת החסידות (עיין ירושלמי חגיגה פ"א, ה"ז. ובקרבן העדה שם).

עם זאת, הן בהלכה - שגם בה טמונים סודות ורזין (ראה של"ה בהקדמה) - וכ"ש באגדה ש"רוב סודות התורה גנוזין בה" (תניא קדישא - אגרת הקודש סכ"ג), מצינו עניינים שלהבנתם הפשוטה, נזקקים לביאור הפנימי שבהם (ראה עד"ז לקוטי-שיחות ח"ט עמ' 209. עייג"כ בתניא שם פ' כה-כו).

ויהי רצון שבזכות לימוד התורה באופן זה, אשר הפשט והסוד כרוכים יחדיו - "תורה תמימה" - נזכה לגאולה האמיתית והשלמה, אז נשמע את "סוד טעמיה ומסתרי צפונותיה" (רש"י שה"ש א, ב) מפיו של משיח במהרה בימינו ממש.

בברכת התורה
המערכת

באמצע התפילה אוחזת בו חמימות בתאוות העולם, הנה הגם שאין זה כפי הרצוי, מכל מקום "לא יפסיק מתפילתו", כי אדרבא, ביכולתו להחליף זאת, שבמקום שיהי' לו חמימות בעניני העולם תהיה חמימות זו והתלהבות בקדושה.

אבל אם "עקרב" כרוך על עקבו, שלפתע רואה שאחזה בו קרירות בעניני קדושה, הגם שה'קרירות' היא רק בעקביו, מ"מ "יפסיק". משום שכאשר מדובר ב"חמימות" הגם שהוא היפך הקדושה, מכל מקום הרי אפשר להפכו לקדושה, אבל קרירות הוא סימן של היפך החיות דאין לזה שום תקנה. וכשאוחזת בו קרירות, הרי זו הוראה שכל סדר עבודתו אינה כדבעי, ועליו להפסיק בסדר עבודה זה, ולפתוח בסדר עבודה חדש - עבודה מתוך חיות והתלהבות. ובאה על ידי לימוד פנימיות התורה, שהיא "אילנא דחיי" כמבואר בזהר (ח"ג ככד, ב).

(ע"פ לקוטי שיחות ח"ב עמ' 374-5)

אמר ר' זירא כל האומר שמע שמע כאומר מודים מודים דמי (ומשתקין אותו). אמר ליה ר' פפא לאבוי ודילא מא מעיקרא לא כוון דעתיה ולבסוף כוון דעתיה. אמר ליה חברותא כלפי שמיא מי איכא, אי לא כוון דעתיה מעיקרא מחינן ליה במרוצפתא דנפחא עד דמכוין דעתיה.

לג, ב

לכאורה הקושיא במקומה עומדת, דמ"מ דילמא מעיקרא לא מכוון והשתא בא לצאת ידי חובתו ולכוון?

והבעש"ט מבאר ענין זה בפנימיות. דהנה פסוק זה דשמע ישראל הוא קבלת עול מלכות שמים, שממליך את הקב"ה בז' רקיעים ובארץ ובד' רוחות העולם (כמבואר בגמ' לעיל), ו"מלא כל הארץ כבודו", ו"לית אתר פנוי מיניה".

והנה זה ש"מעיקרא לא כוון דעתיה" בפסוק זה, הוא משום שעלתה לו אז איזה מחשבה זרה. וזה שהוא חוזר עוד הפעם על פסוק שמע, הוא משום שהוא סבור שהמחשבה זרה אינה בכלל יחודו ית', ולכן לפי דעתו "חסר" בהקבלת מלכות שמים שקיבל אז.

אבל האמת הרי אינו כן, שהרי כל המחשבות של אדם, יש בו מציאותו ית', וכאשר עולה במחשבתו של אדם איזה מחשבה זרה ורעה, היא באה אל האדם בכדי לתקנה ולהעלותה, ואם אינו מאמין בזה, אין זה קבלת עול מלכות שמים שלמה, כי ממעיט ח"ו במציאותו ית', ולכן משתקין אותו.

וזהו צחות לשון הש"ס "מחינן ליה במרפזא דנפחי", כי המחשבה עצמה היא מכה את האדם כדי לתקנו ולהעלותו.

(כתר שם טוב סי' לט.)

וידוע מש"כ בספר התניא (פרק כח) ש"אם נופלים לו הרהורי תאוות ושאר מחשבות זרות בשעת העבודה בתורה או בתפילה בכוונה . . יסיח דעתו מהן כרגע . . ואל יהי שוטה לעסוק בהעלאת המדות של המחשבה זרה כנודע, כי לא נאמרו דברים ההם אלא לצדיקים שאין נופלים להם מחשבות זרות שלהם כי אם משל אחרים, אבל מי שנופל לו משלו מבחי' הרע שבלבו . . איך יעלה למעלה והוא עצמו מקושר למטה".

אמר ר' אבהו מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין.

לד, ב

בתורת החסידות מבואר ש"בעל תשובה" אינו דווקא מי שעשה עבירות, אלא "צדיקים" ר' בעלי תשובה" הם שני אופנים בעבודת ה' – גם לאדם שלא חטא מימיו. וגם בזה "בעלי תשובה" גדולים מ"צדיקים".

דהנה במעלת בעלי תשובה (כפשוטם) ישנם כמה ענינים:

א. הבעל תשובה צמאה נפשו לה' כארץ עיפה וציה, והיינו משום שעד עתה היתה נפשו בארץ ציה וצלמות, היא הסטרא אחרא, ורחוקה מאור פני ה' בתכלית, ולזאת צמאה נפשו ביתר עז מצמאון נפשות הצדיקים.

ב. כמשל מבן מלך שהתרחק מאביו המלך והיה בשביה וטוחן בבית האסורים ומנוול באשפה, דכשיוצא מהשביה ובא לאביו המלך, התענוג והשמחה של שניהם (בן המלך והמלך) הוא גדול הרבה יותר מהתענוג והשמחה שהיה להם כשהיו יחדיו מקודם שנרתחקו, משום דעיקר התענוג והשמחה הוא מהקירוב שבא לאחר הריחוק. וכמ"כ התענוג והנחת רוח שמעבודת התשובה (לאחר הריחוק) הוא יותר מהנחת רוח [לפני, שאמרת ונעשה רצוני] בעשיית המצוות דעבודת הצדיקים בבחי' קירוב.

ג. כהמשל הידוע שכאשר רוצים לעורר התענוג אצל המלך, מביאים לפניו 'צפור המדברת', והוא מתענג מהחידוש שבדבר. וכמו"כ הבעל תשובה, שמה שמתנה ונעשה מציאות חדשה זהו 'חידוש', ובלשון הרמב"ם (פ"ב מהל' תשובה ה"ד) "אני איש אחר ואיני אותו האיש שעשה אותן המעשים". ומזה נעשה תענוג גדול למעלה.

והנה עבודת התשובה היא גם אצל מי שלא חטא מימיו, וענין התשובה בזה הוא השבת הנפש למקורה ושרשה. ותשובה זו היא אפילו בצדיקים גמורים, משום שירידת הנשמה למטה להתלבש בגוף, היא ירידה גדולה ובחי' גלות ממש, כי גם שיהי' צדיק גמור, עובד ה' ביראה ואהבה רבה בתענוגים, לא יגיע למעלת דביקותו בה' כפי שהיה בטרם ירדתו לעולם הזה, לא מינה ולא מקצתה, ואין ערוך ודמיון ביניהם כלל.

וג' העילויים הנ"ל בתשובה כפשוטה על עבירות – ישנם גם בעבודת התשובה של השבת הנפש למקורה, כי הנשמה בירידתה למטה היא בבחי' צמאון גדול כצמאון הבעלי תשובה הנ"ל, (המעלה הא' הנ"ל) וכמו"כ התענוג והשמחה שבקירוב לאחרי הריחוק הוא תענוג גדול (כהעילוי השני הנ"ל) וכמו"כ ישנו ג"כ המעלה הג' שהוא ענין החידוש שבתשובה, כיון שגם התשובה בצדיקים הוא שמתמרמר על מצבו שהוא מרוחק מאלקות, ורוצה לצאת ממצבו ומציאותו, וזהו ענין של חידוש.

נמצא דהמעלה דבעלי תשובה המבואר כאן יכול להיות גם בצדיקים גמורים.

(ע"פ קונטרס שמחת תורה תשמ"ח, ספר המאמרים מלוקט ח"ב ע' קלו)

מאי עין לא ראתה אלקים זולתך .. ר' שמואל בר נחמני אמר זהו עדין שלא שלמה בו עין כל בריה .. שמא תאמר הוא עדין הוא גן תלמוד לומר ונהר יוצא מעדין להשקות את הגן.

לד, ב

ביאור המדרגות "עדין ו"גן":

הנה "ונהר יוצא מעדין" היינו ש"עדין" הוא בדוגמת מעין ונהר, שהמעין הוא נקודת מוצא המים, והנהר הוא התפשטות והתרחבות המים. והנמשל מזה בעולמות עליונים הוא, דנהר הוא בחינת בינה, ומעין הוא בחי' חכמה.

וכמו בנפש האדם בכל שכל שמשכיל, שיש בזה בחי' חכמה ובחי' בינה, שבתחילה בא השכל ב'נקודת החכמה' שאן בה התפשטות לאורך ורוחב, כי אם רק כ'ברק המבריק', דהיינו עצם החכמה כפי שהיא למעלה עדיין מהשגת השכל. [וכנראה בחוש בעת ההתעסקות במושכלות, כאשר מתייגע בהבנת הענין לתרץ קושיא, ופתאום מאיר לו אמיתת הענין, אבל בעצמו אינו יודע למה,

וצריך עדיין לייגע עצמו להבין במה נתיישב הענין, משום שתחילה ה"ז מאיר רק בנקודת החכמה שלמעלה מהשגה. [ורק אחר כך מתפשט אצלו השכל בריבוי פרטים ודוגמאות וראיות, דזהו בחינת בינה שנמשל לנהר, שמתפשט ונמשך לכל צד.

והדוגמא מזה למעלה הוא דעין הוא בחינת התענוג העצמי הפשוט שבעצמות אור אין סוף, הנקרא 'שעשועי המלך בעצמותו' שהוא בחי' עונג נעלם שלמעלה מגילוי לנבראים. ובכדי שיהי' גילוי לנשמות בגן עדן שיוכלו להתענג בהשגתם, הוא על ידי הנהר שהוא התפשטות ההשגה.

והנה, השגת הנשמות בגן עדן באמת הוא רק ב"זיו השכינה", דהיינו הארה בעלמא, כי השגת הענין מעלים על עצם הדבר כמו שהוא. וכמשל הנ"ל כשמאיר אצלו אמיתת הענין קודם שמשיגו בשכל – אז נמצא אצלו הדבר בריבוי אור, משום שזהו גילוי עצם נקודת החכמה, משא"כ כשבא בהשגה אינו מאיר כ"כ.

ועל פי זה יובן הפסוק שלעתיד לבא יהי' "והניף ידו על הנהר בעים רוחו והכהו לשבעה נחלים" (ישעי' י"ב) דכיון שלעתיד יהיה גילוי בחינת עדן עצמו, לכן צריך שהנהר שהוא ענין ההבנה והשגה לא יפסיק ויעלים על גילוי בחי' עדן עצמו, וזהו ענין "בקיעת" הנהר.

(לקר"ת דרושים לפסח ד"ה והניף ידו על הנהר)

ואספת דגנך הנהג בהם מנהג דרך ארץ דברי ר' ישמעאל, ר"ש בן יוחאי אומר . . בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי אחרים . . אמר אבי הרבה עשו כר' ישמעאל ועלתה בידן, כרשב"י ולא עלתה בידן.
לה, ב

בטעם הדבר ש"הרבה עשו כר' ישמעאל ועלתה בידן כרשב"י ולא עלתה בידן" יש לומר, דהנה אמרו חז"ל (תנחומא נשא טז) "נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים", כלומר ש"דירתו" של הקב"ה אינה בעולמות העליונים, שהם עולמות רוחניים, אלא דווקא בעולם הזה הגשמי והתחתון ש"הוא התחתון במדרגה שאין תחתון למטה ממנו" (לשון התניא פרק לו).

וזוהי הכוונה של עבודת בני' בכלל, ובפרט בכל משך זמן הגלות, שע"י עבודתם בבירור וזיכוך העולם – בעשיית מצוות בדברים גשמיים, וכן עשיית "כל מעשיך לשם שמים", שעל ידי זה מקדשים דברים גשמיים שבהם עובדים את ה' – נעשה העולם כלי הראוי לקדושה העליונה, ובגמר עבודה זו – בביאת המשיח – יהיה כל העולם כולו "דירה" להקב"ה.

והנה המשכת הקדושה בגשמיות העולם היא בעיקר ע"י עבודתם של בעלי עסקים, שע"י שעוסקים בעניינים גשמיים של העולם לשם שמים, ומקיימים בהם מצוות וכו', עושים את העולם

הגשמי דירה להקב"ה. וזהו הטעם שרוב בני ישראל הם בעלי עסק ולא יושבי אהל, כי השלמת מטרה זו נעשית בעיקר ע"י העבודה בגשמיות העולם, כנ"ל.

אמנם בביאת המשיח, כשהעולם יהיה כבר "דירה" לקב"ה בשלימות, אזי "ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו'", ומלאכתן של כל בני ישראל תהיה נעשית על ידי אחרים.

(לקוטי שיחות חלק ל)

ובזמן שאין ישראל עושיין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי עצמן שנאמר ואספת דגנך.

לה, ב

הנה, הקשה בחדא"ג מהרש"א "היאך מתוקם האי קרא ואספת דגנך באין עושיין רצונו של מקום, הא מפורש ביה והיה אם שמוע וגו' לאהבה את ה' וגו', ועלה קאי ונתת עשב בשדך וגו' ואספת דגנך?"

ותירץ, "דלא כתיב נמי ובכל מאודכם כדכתיב בפרשת שמע ובכל מאדך, משמע דאיירי הכא באינן צדיקים גמורים", כמ"ש התוס'.

אבל יש לעיין, מדוע כשאין האהבה "בכל מאדך", נקרא "אין עושיין רצונו של מקום"?

ויש לבאר בהקדים ביאור ענין "עושיין רצונו של מקום", דהנה איתא בליקוטי תורה להאריז"ל (פר' כי תשא) בפ' הכתוב "הנה מקום אתי", דקאי על הקב"ה שהוא מקומו של עולם, והיינו משום שהקב"ה הוא 'ממלא כל עלמין', שמתלבש בעולמות המוגבלים בגדר מקום בשביל להחיותם. אך יש גם בחינה שאינו מתלבש בעולמות והוא נקרא 'סובב כל עלמין', שהוא למעלה מבחי' גילוי בעולמות. ובחינה זו נקראת "רצונו של מקום" שהוא דרגת האלקות שלמעלה מלהתלבש בבחי' מקום.

וזהו ש'עשיית' והמשכת רצונו של מקום הוא דוקא על ידי האהבה דבכל מאדך, דהנה מבואר בגמ' (סוטה ח, ב) "במדה שאדם מודד בה מודדים לו", וכמו כן המשכת האלקות שעל ידי האהבה הוא כפי ערך בחינת האהבה עצמה. והנה האהבה דבכל לבבך ובכל נפשך היא כשמתבונן שחיו ונפשו האמיתיים הוא הקב"ה המחיה את כל העולמות, ולכן אוהב את הקב"ה כמו שרוצה מאוד בקיום חיותו שלא יפסוק ממנו ח"ו, ואם כן כיון שכל אהבתו הוא בדרגה זו שהקב"ה מצמצם ומגביל עצמו כביכול להחיות את העולמות המוגבלים, לכן גם מדריגת האלקות שנמשכה על ידי אהבה זו, היא בחינת 'ממלא כל עלמין' שנקרא "מקום" כנ"ל.

אמנם האהבה דבכל מאודך היא "בכל מדה ומדה שהוא מודד לך" [לא רק מצד החיות שהקב"ה

מחיה אותו, אלא גם אם להיפך, וכמו ביסורים ר"ל], והיא מצד התקשרות עצמית להקב"ה. ועל ידי זה ממשיך דרגת אלקות שבבחי' סובב כל עלמין שלמעלה מהגבלת העולמות, דהיינו "רצונו" של מקום.

(לקו"ת במדבר מב, ג ואילך, וראה לקו"ש ח"ב עמ' 98)

אמר ר' יהודה אמר רב אסור לאדם שיאכל קודם שיתן מאכל לבהמתו שנאמר ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת.

מ, א

בפנימיות הענינים ישנו ענין זה גם בסדר עבודת התפילה עצמו. דהנה, עיקר עבודת התפילה הוא שייגיע האדם לידי התפעלות אהבה ויראה, והגם שעיקר האהבה היא מהנפש האלקית שבאדם, מ"מ, כיון שהנפש האלקית מלובשת בהנפש הבהמית, אי אפשר לה להתעורר באו"ר אם לא שהנפש הבהמית תתפעל תחילה באהבה, ואח"כ יתגלה האהבה ויראה של הנפש האלקית.

אמנם, היאך הוא הדרך לעורר את הנפש הבהמית לאהבת ה' ? הנה ע"ז כתיב "ונתתי עשב בשדך לבהמתך", וע"ד מה שמבואר עה"פ "מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם", דחציר ועשב קאי על המלאכים העליונים שעל ידם נמשך סיוע להאדם בעבודתו.

וזהו ענין מה שאנו אומרים בברכת יוצר שבחם של המלאכים ושרפים והאופנים, כי שרשה של הנפש הבהמית הוא ממלאכים העליונים (פני שור שבמרכבה, פני אריה וכו'), וכאשר תהי' ההתבוננות מצד הנפש הבהמית איך שבשרשה בעלומות עליונים היא בטלה ואומרת "קדוש קדוש", על ידי זה תתעורר גם היא באהבה ויראה.

וזהו אסור לאדם שיאכל קודם שיתן מאכל לבהמתו, דאכילת האדם הוא התעוררות האהבה של הנפש האלוקית ("אתם קרויים אדם") באמרה "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד ואהבת כו", וקודם שיאכל צריך ליתן מאכל לבהמתו היינו שתתעורר היא באהבה ויראה ואח"כ יוכל להתגלות אהבה ויראה דנפש האלקית.

(סידור עם דא"ח שער האלול רל, א. וראה ד"ה אסור לאדם שיטעום קודם שיתן לבהמתו. לקו"ת בחוקתי מט, ג)

תניא אי"ן שאכל ממנו אדם הראשון רבי נחמיה אומר תאנה הי', שבדבר שנתקלקלו בו נתקנו שנאמ' ויתפרו עלי תאנה.

מ, א

מצאנו שדברי תורה נמשלו לתאנה "למה נמשלו ד"ת כתאנה מה תאנה זו כל זמן שאדם

ממשמש בה מוצא בה תאנים – אף ד"ת כל זמן שאדם הוגה בהן מוצא בהן טעם" (עירובין נד, א) וכן במדרש "למה נמשלה תורה בתאנה, שרוב האילנות נלקטים כאחת והתאנה נלקטת מעט מעט, וכך התורה היום לומד מעט ולמחר הרבה לפי שאינה נלמדת לא בשנה ולא בשתיים, ועליה נאמר נוצר תאנה" (מד"ר נשא פרשה יב) "וכן הוא להלן בגמ' (נז, א) "הרואה תאנה בחלום תורתו משתמרת בקרבו שנאמר נוצר תאנה יאכל פריה".

וצריך להבין איך נאמר שנמשלה התורה לעץ הדעת?

אך באמת כן מבואר בזהר (פ' נשא קכד, ב) שתורה בעל פה היא "אילנה דטוב ורע" ("עץ הדעת טוב ורע"), ואין הכוונה על התורה עצמה שהיא ח'ו בחי' אילנה דטוב ורע – אלא מצד הדברים שנתלבשה בהם. כי הלכות התורה נתלבושו בדברים גשמיים כגון המחליף פרה בחמור ושנים אווזים בטלית, וכשלומד ההלכות הרי הוא עוסק בדברים גשמיים, ויכול לשכוח על ה' נותן התורה וישכח שהיא חכמתו ורצונו ית'.

[ואינו דומה לתורה שבכתב שנרגש בה יותר האור האלקי כי לא נתלבשה בדברים גשמיים כ"כ, ובפרט שבכל ענין אומר וידבר ה' ויאמר ה', וחותם בכמה פרשיות אני ה'. אבל בתושבע"פ לפי שנתלבשה בלבושים גשמיים הרי הם מעלימים ומסתירים על האור והוא מרגיש בלימודו רק הענין הגשמי שעוסק בו, והוא רחוק מאלקות].

ולכן צריך להיות עסק התורה באהבה ויראה דוקא, כי כאשר לומד תושבע"פ סתם בלא אהבה ויראה הנה מחמת ההתלבשות בלבושים הגשמיים הנה נעשה עי"ז יש ודבר ר"פול הנופל" ממנה וסוף הדבר שילמוד שלא לשמה ממש, לשום איזו פניה לכבוד עצמו כגון להיות ת"ח וכהאי גוונא, וכמ"ש הרח"ו ז"ל בהקדמתו לשער ההקדמות. ודוקא עי"ה הקדמת אהבה ויראה שהיא בחי' עץ חיים אז לומד תורה לשמה והיא תורת אמת כדבעי למייהו.

והנה עץ החיים הוא בחי' פנימיות התורה וכמ"ש בזהר שם "אילנה דחיי דאיהו האי ספר הזהר". והנה תורה שבכתב נק' עץ החיים לפי שלא נתלבשה בלבושים גשמיים כ"כ ונרגש בה האור האלקי כנ"ל, וכל שכן בפנימיות התורה שלא נתלבשה בלבושים גשמיים שהרי היא המדברת מעניינים רוחניים ובאלקות, ונרגש בה האור האלקי וכל עניינה הוא לידע את ה' ולבא לידי אהו"ר. ובפרט בתורת הבעש"ט ז"ל המגלה ומבארת גדולת ורוממות ה' וכל ענייני אלקות המביאים לידי אהבה ויראה, ומלמדנו לדעת את ה' ואיך לעבדו ית' באהו"ר כדבעי והדרכים המביאים לזה. וחובה על כל אחד ואחד ללמוד פנימיות התורה.

(קונטרס "עץ החיים" לכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע)

הקובץ נדפס
לזכות הילדה חיה מושקא תחיי
בת הרה"ח ר' שניאור זלמן ומרת שיינא יפה שיחיו וזלזסוב
לרגל הולדתה בשב"ק פרי החודש, ער"ח ניסן ה'תשס"ה
* * *
הוקדש עיי זקניה